

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 393/2021-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Košice I č. k. 30 Nsre 8/2018 zo 14. augusta 2018, uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 3 Cob 101/2018 z 25. októbra 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Obdo 36/2020 z 29. júla 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 16. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 30 Nsre 8/2018 zo 14. augusta 2018, uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Cob 101/2018 z 25. októbra 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Obdo 36/2020 z 29. júla 2020. Navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Okrem toho žiada o priznanie finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Z príloh pripojených k ústavnej sťažnosti vyplýva, že 12. júla 2018 bol okresnému súdu podaný návrh obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľka“), na zápis zmeny údajov do obchodného registra, ktorého prílohou (okrem iných) bolo čestné vyhlásenie sťažovateľa, že od 22. októbra 2015 je jedinou osobou oprávnenou konať za spoločnosť [REDAKOVANÉ].

sídlom v Spojených štátoch amerických (ďalej len „zahraničná spoločnosť“), ktorá je väčšinovým vlastníkom navrhovateľky. Dňa 13. júla 2018 a 16. júla 2018 bolo okresnému súdu doručené podanie [REDAKOVANÉ] – konateľ a navrhovateľky, ktorého prílohou bolo čestné vyhlásenie [REDAKOVANÉ], že je jediným vlastníkom a konateľom zahraničnej spoločnosti a že nikdy nepreviedol obchodný podiel a ani jeho časť na inú osobu ani nikdy nikoho nesplnomocnil, aby za túto spoločnosť konal. Vzhľadom na protichodné čestné vyhlásenia a nepredloženie dôveryhodného dokladu o tom, kto je vlastníkom a konateľom zahraničnej spoločnosti, okresný súd odmietol vykonať zmenu zapísaných údajov, čo navrhovateľke oznámil oznámením z 18. júla 2018. Dňa 8. augusta 2018 sťažovateľ podal okresnému súdu námietky proti odmietnutiu vykonania zápisu. Okresný súd napadnutým uznesením námietky sťažovateľa zamietol. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd napadnutým uznesením uznesenie okresného súdu potvrdil s dôrazom na skutočnosť, že sťažovateľ dôveryhodne nepreukázal svoje tvrdenie, že je jedinou oprávnenou osobou konať za zahraničnú spoločnosť, pričom jeho tvrdenia o spôsobe kreovania a existencii zahraničnej spoločnosti nepostačujú pre zápis zmeny údajov do obchodného registra. Dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol ako podané zjavne neoprávnenou osobou, keďže sťažovateľ v predmetnom konaní nebol navrhovateľkou, nebol osobou oprávnenou konať v mene navrhovateľky, ale vystupoval vo svojom vlastnom mene. Najvyšší súd zároveň poukázal na to, že rozsudkom Okresného súdu Michalovce č. k. 25 Cb 21/2018-54 zo 7. januára 2019, ktorý nadobudol právoplatnosť 22. januára 2019, boli uznesenia valného zhromaždenia navrhovateľky z 21. mája 2018 vrátane uznesenia o vymenovaní sťažovateľa za konateľa navrhovateľky určené za neplatné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] opakovane tvrdí, že v konaní pred všeobecnými súdmi preukázal, že je oprávnený konať za zahraničnú spoločnosť, a teda bol oprávnený aj na podanie dovolania proti uzneseniu krajského súdu. Podľa názoru sťažovateľa v dôsledku arbitrárneho postoja okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu bolo zasiahnuté do jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 30 Nsre 8/2018 zo 14. augusta 2018, uznesením krajského súdu č. k. 3 Cob 101/2018 z 25. októbra 2018 a uznesením najvyššieho súdu č. k. 3 Obdo 36/2020 z 29. júla 2020 (body 2), ktoré sťažovateľ považuje za arbitrárne (bod 3).

5. Konanie pred ústavným súdom upravujú § 32 až § 241 zákona o ústavnom súde (t. j. jeho piata časť). Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak (§ 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

6. To znamená, že ešte pred tým, ako sa ústavný súd môže začať zaoberať materiálnou stránkou veci, je vždy povinný preskúmať formálne (procesné) náležitosti ústavnej sťažnosti. Z toho vyplýva, že iba v prípade, ak ústavná sťažnosť spĺňa všetky zákonom ustanovené formálne náležitosti a predpoklady, môže sa ňou ústavný súd zaoberať aj z hľadiska jej vecnej stránky (I. ÚS 187/2012, III. ÚS 349/2015, I. ÚS 106/2020).

7. Navrhovateľ musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, ak odsek 2 alebo § 35 neustanovuje inak (§ 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Cieľom tejto právnej úpravy je zabezpečiť, aby bolo zabezpečené kvalifikované presadzovanie práv a záujmov navrhovateľa a aby priebeh konania pred ústavným súdom bol efektívne zabezpečený profesionálnym prístupom všetkých jeho účastníkov. Návrh na začatie konania musí byť datovaný a podpísaný navrhovateľom alebo jeho zástupcom (§ 43 ods. 2 zákona o ústavnom súde). K návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom (§ 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

8. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd zistil, že podmienka zastúpenia sťažovateľa advokátom podľa § 34 ods. 1 v spojení s § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde nie je splnená. Sťažovateľ v plnomocenstve pripojenom k ústavnej sťažnosti z 1. decembra 2020 splnomocnil „*Advokátsku kanceláriu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] ... na podanie ústavnej sťažnosti proti uzneseniu Najvyššieho súdu SR č. k. 3Obdo/36/2020 zo dňa 29. júla 2020 a na všetky úkony s tým spojené*“, pričom advokát [REDAKOVANÉ] uvedené splnomocnenie prijal, čo obaja potvrdili ich podpismi. Napriek tomu, že ide o odstrániteľný nedostatok návrhu na začatie konania, ústavný súd sťažovateľa na jeho odstránenie v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde nevyzval, a to z dôvodu neúčelnosti takéhoto procesného postupu.

9. Z ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba len v záujme ochrany svojich základných práv alebo slobôd (napr. II. ÚS 32/06, II. ÚS 80/06). Sťažovateľ musí namietat porušenie svojich základných práv alebo slobôd, pričom ak ide o vec, ktorá je spojená s konaním pred všeobecným súdom, to prichádza do úvahy v zásade len vtedy, ak sťažovateľ je účastníkom (stranou) súdneho konania, v ktorom malo dôjsť k namietanému porušeniu jeho základných práv alebo slobôd (m. m. II. ÚS 3/05, IV. ÚS 319/2018). V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že kritériom aplikovateľnosti čl. 46 ods. 1 ústavy (a rovnako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je materiálna povaha predmetu konania, predovšetkým skutočnosť, že sa v ňom bezprostredne rozhoduje o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb.

10. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že okruh nositeľov základných práv je determinovaný oblasťou ochrany, ktorú majú jednotlivé základné práva zaručovať. Existujú základné práva, ktoré prislúchajú každej ľudskej bytosti, práva, ktoré prislúchajú len štátnym občanom, alebo aj práva, ktorých nositeľom môže byť len cudzinec. Právnickým osobám prislúchajú len také práva, ktoré sú zlučiteľné s povahou právnickej osoby.

11. Konanie o zápise zmeny údajov do obchodného registra je jedným z typov konania vo veciach obchodného registra, majúcim mimosporový charakter, v ktorom príslušný «registrový súd pred vykonaním konkrétneho zápisu (bez vydania súdneho rozhodnutia) preskúma formálnu správnosť návrhu na zápis zmeny údajov a jeho príloh. Zápis údajov (úkon registrového súdu) nepredstavuje prekážku rozhodnutej veci... V konaní o zápise údajov [§ 278 písm. a) Civilného mimosporového poriadku] registrový súd odmietne vykonať zápis, ak návrh na zápis údajov [§ 5 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ZOR“)] nespĺňa podmienky ustanovené Zákonom o obchodnom registri. Registrový súd vždy skúma, či návrh na zápis údajov podala oprávnená osoba (zapísaná osoba alebo iná zákonom určená osoba), či je návrh úplný (podaný na tlačive ustanovenom vyhláškou Ministerstva spravodlivosti SR č. 25/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú vzory tlačív na podávanie návrhov na zápis do obchodného registra a zoznam listín, ktoré je potrebné k návrhu na zápis priložiť), či sú predložené predpísané prílohy v predpísanej forme, či sa údaje uvedené v návrhu zhodujú s údajmi uvedenými v prílohách a či bol zaplatený súdny poplatok. Ďalšie podmienky, podľa toho, čo je predmetom registrácie, skúma registrový súd iba vtedy, ak to zákon výslovne ustanovuje. Skúmanie podmienok je formálne, nie materiálne. Znamená to, že registrový súd nezisťuje (nevykonáva dokazovanie), či je predložená listina pravá a či jej obsah zodpovedá skutočnému stavu. Registrový súd vychádza z toho, že priložené listiny sú podkladom pre zápis, ak spĺňajú formálne náležitosti. Ak registrový súd odmietne vykonať zápis údajov do obchodného registra, upovedomí o tom navrhovateľa „oznámením o odmietnutí vykonania zápisu“ (§ 8 ods. 3 ZOR). Oznámenie o odmietnutí vykonania zápisu nemá formu súdneho rozhodnutia. V oznámení o odmietnutí vykonania zápisu uvedie registrový súd dôvody na odmietnutie vykonania zápisu, teda buď nedostatky návrhu na zápis údajov alebo nedostatky príloh návrhu. Zároveň navrhovateľa poučí o možnosti podať proti odmietnutiu vykonania zápisu námietky (§ 8 ods. 4 ZOR). Procesne legitimovaný na podanie námietok je výlučne ten, kto podal návrh na zápis údajov (navrhovateľ).» (Smyčková, R., Števček, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol.: *Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 1. vydanie.* Bratislava : C. H. Beck, 2017, s. 870 – 871).

12. Ústavný súd konštatuje, že v konaní o zápise zmeny údajov do obchodného registra začatom na základe navrhovateľky okresný súd, krajský súd ani najvyšší súd bezprostredne nerozhodovali o právach ani povinnostiach sťažovateľa. V posudzovanom prípade teda ústavnú sťažnosť podal sťažovateľ, ktorý nie je aktívne legitimovaný na jej podanie.

13. Na základe uvedených skutočností ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol jednak z dôvodu jej podania sťažovateľom bez zastúpenia podľa § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde [§ 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde], ako aj z dôvodu jej podania zjavne neoprávnenou osobou [§ 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde].

14. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu